

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 973/2021, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.973.2021.1

Číslo: 9/2022

Právní věta:

Podstatou návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je jednání, jímž návodce úmyslně vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin, o který se hlavní pachatel alespoň pokusil, přičemž návod musí směřovat k individuálně určené osobě a k individuálně určenému trestnému činu. Zákon blíže nevymezuje konkrétní formy návodu, může tedy jít např. o příkaz, přemlouvání, poučení atd., přičemž trestný čin, k němuž směřuje, musí být vyjádřen alespoň v hrubých rysech, ale nevyžaduje se, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele. Individuální určitost trestného činu nespočívá v absolutní totožnosti skutkových okolností trestného činu tak, jak je vymezil návodce, a okolností, za kterých následně došlo ke spáchání trestného činu hlavním pachatelem. Mezi návodem k trestnému činu a samotným trestným činem mohou existovat odchylky, pokud nedosáhnou zjevného excesu hlavního pachatele z návodného jednání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.10.2021

Spisová značka: 5 Tdo 973/2021

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Návod

Předpisy: § 24 odst. 1 tr. zákoník

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 213/2017](#), uveřejněné pod číslem 3/2018 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. [5 Tdo 1029/2017](#), uveřejněné pod číslem 28/2018 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. [8 Tdo 1411/2016](#), uveřejněné pod číslem 43/2018 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání, které podal obviněný P. L. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 9 To 73/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 6 T 101/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 6 T 101/2020, byl obviněný P. L. (dále též jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným návodem k přečinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) a § 175 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil skutkem podrobně popsáním ve výroku o vině v citovaném rozsudku. Za tuto trestnou činnost byl obviněný odsouzen podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 20 měsíců. Podle § 67 odst. 2 písm. a) a § 68 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 60 denních sazeb po 500 Kč, tedy celkem ve výši 30 000 Kč. Týmž rozsudkem byl odsouzen i spoluobviněný R. K.

2. Skutek, jímž byl dovolatel uznán vinným, spočíval ve stručnosti v tom, že v souvislosti s řízením o vydání společného územního rozhodnutí a stavebního povolení ve věci změny územního rozhodnutí a změny stavby před dokončením pro stavbu nazvanou „Bytový dům T. č. p. XY“, zahájeným na základě žádosti obchodní společnosti T. L. S. M., s. r. o., dne 4. 5. 2018, se obviněný dne 8. 7. 2020 dostavil jako jednatel této obchodní společnosti do budovy Úřadu městské části XY, odbor stavební, na adrese XY, do kanceláře poškozeného J. Z., úřední osoby Úřadu městské části XY, odboru stavebního, který prováděl uvedené řízení, a obviněný po poškozeném požadoval, aby bylo rozhodnutí napsáno ve lhůtě sedmi dnů, jinak přijdou tvrdší vymahači a už to nebude legrace, toto zopakoval následně i před svědkyní H. R., vedoucí oddělení, které sdělil, že pokud se řízení neposune, budou „posláni rusáci“. Následně si obviněný k provedení své výhrůžky a za účelem návštěvy výše jmenovaného úřadu zjednal svého známého, obviněného R. K., o němž věděl, že byl na Slovensku ve výkonu trestu odnětí svobody, tomuto předal dne 15. 7. 2020 kolem 9:00 hodiny na parkovišti plnou moc s pověřením jednat jménem obchodní společnosti T. L. S. M., s. r. o., se slovy „Tady máš plnou moc, běž to zařídit“. Obviněný R. K. navštívil zmíněný úřad v doprovodu svého známého z výkonu vazby – svědka F. M., společně vešli do kanceláře poškozeného J. Z., svědek F. M. zavřel dveře do kanceláře, u nichž zůstal stát, obviněný R. K. přistoupil k poškozenému, začal mu tykat, oslovoval ho „ty kokot“, používal vůči poškozenému i další nadávky, začal jej nahrávat na mobilní telefon s tím, že z něj na internetu udělá „největšího pedofila“, bránil mu v odchodu z kanceláře, přičemž jej i strčil rukou do hrudníku, to vše za současného požadavku, aby bylo rozhodnutí napsáno do sedmi dnů. Obviněný R. K. zanechal svého jednání vůči poškozenému poté, co do kanceláře vešla svědkyně H. R., kterou se poškozenému podařilo přivolat, následně obviněný R. K. opustil budovu úřadu, a to za pokračujících slovních útoků, přičemž poté videozáznam pořízený s poškozeným zaslal obviněnému P. L., s nímž si jej i následně přehrávali, a obviněný P. L. reagoval na situaci, k níž došlo v kanceláři poškozeného, smíchem.

3. Proti zmíněnému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 podal obviněný odvolání, které Městský soud v Praze usnesením ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 9 To 73/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl, neboť ho shledal nedůvodným.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Obviněný P. L. podal proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru

obviněného je napadené rozhodnutí vadné především proto, že jím došlo k porušení zásad spravedlivého procesu v celém trestním řízení, zejména k omezení práva obviněného hájit se. Dále vytkl tzv. extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a provedeným dokazováním a také nesprávné právní posouzení skutku, jímž byl uznán vinným. Obviněný namítl i porušení svého práva být podrobně seznámen s povahou a důvody obvinění po celou dobu trestního řízení [čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod], přičemž v trestním řízení došlo k podstatnému rozšíření skutku, čímž byla porušena obžalovací zásada (§ 2 odst. 8 tr. ř. ve spojení s § 220 odst. 1 tr. ř.), a obviněný tak nebyl schopen ve své obhajobě z přípravného řízení adekvátně reagovat na obvinění vznesené vůči němu až obžalobou, neboť s ním nebyl seznámen. Obviněný poukázal na logický rozpor odůvodnění usnesení odvolacího soudu, podle kterého nedošlo rozšířením skutku o jednání obviněného ze dne 8. 7. 2020 k narušení totožnosti skutku, na druhé straně z tohoto rozhodnutí vyplývá, že je to právě jednání ze dne 8. 7. 2020, které konstituuje popis subjektivní stránky trestného činu údajně spáchaného obviněným dne 15. 7. 2020, která v popisu skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání zcela chyběla. Tímto nesprávným postupem se odvolací soud vypořádal s odvolací námitkou obviněného o nenaplnění subjektivní i objektivní stránky návodu k danému přečinu v usnesení o zahájení trestního stíhání ve vztahu k objektu chráněnému trestním zákoníkem. Nicméně obviněnému tím bylo fakticky znemožněno obhajovat se ohledně naplnění subjektivní stránky trestného činu, který mu byl kladen za vinu, přičemž při vyvrácení závěru o naplnění tohoto znaku skutkové podstaty trestného činu obhajobou by nebylo možné dovozovat trestní odpovědnost obviněného.

5. Podle obviněného bylo porušeno jeho právo mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby [čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod], neboť přípravné řízení netrvalo ve vztahu k obviněnému ani měsíc, ačkoliv policejní orgán již od 28. 7. 2020 považoval obviněného za osobu podezřelou. Usnesení o zahájení trestního stíhání přitom bylo obviněnému doručeno až dne 9. 11. 2020, nicméně v tomto okamžiku již byly učiněny všechny procesní úkony, významné z pohledu obhajoby. V procesním postavení podezřelého se obviněný nemohl účinně hájit, jelikož provádění důkazů, které vůči němu byly později použity, nebyl přítomen jeho obhájce, ale ani on sám.

6. Obviněný rovněž upozornil na to, že ze spisového přehledu, z položky č. 55, vyplývá, že součástí úředních záznamů o vyhodnocení údajů o telekomunikačním provozu mobilního telefonu obviněného je nosič DVD se všemi výpisy v původní podobě. Tento nosič však obviněný ani obhájce nenašli ve spise při seznámení se s výsledky vyšetřování, ani jim nebylo vyhověno ohledně žádosti o předložení uvedených výpisů, po skončení odvolacího řízení však byl zmíněný nosič připojen ke spisu. Obviněný tak neměl od počátku přístup k těmto důkazům, ačkoli na jejich podkladě bylo rozhodnuto o jeho vině.

7. Obviněný dále vytkl vnitřní rozpor v případě argumentace odvolacího soudu při konstatování, že výpovědi svědků z přípravného řízení učiněné před sdělením obvinění obviněnému nejsou vůči němu procesně účinné, ovšem uvedení závěrů z nich vyplývajících ve skutkové větě rozsudku nepovažoval odvolací soud za problematické. V tom obviněný spatřuje porušení svého práva obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut obhájce bezplatně, jestliže to vyžadují zájmy spravedlnosti [čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod]. Obviněný zde shledal i porušení svého práva vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě [čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod]. Výslechů, z nichž jsou vyvozovány závěry odsuzujícího rozsudku, se totiž nemohl účastnit obhájce obviněného v přípravném řízení a nemohl pokládat svědkům otázky.

8. Obviněný dále namítl tzv. extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedeným dokazováním. Následkem byly nesprávné právní závěry, které soudy učinily, když vinu obviněného vyslovily na

základě neuceleného řetězce nepřímých důkazů, čímž došlo k porušení práva obviněného na spravedlivý proces, jelikož tento postup nebyl v souladu se zásadami *in dubio pro reo* a presumpce nevinny. Extrémní nesoulad spatřoval obviněný zejména v tom, že soudy nižších stupňů neodůvodnily rozpory patrné z údajů o telekomunikačním provozu, ani nevysvětlily, čím je podle nich tvořen řetězec nepřímých důkazů, přičemž obviněný odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2007, sp. zn. [3 Tdo 668/2007](#), z něhož se podává, že o extrémní nesoulad učiněných skutkových zjištění a právních závěrů nejde v případě, kdy soudy založily svá skutková zjištění a z nich plynoucí právní závěry na pečlivém rozboru provedených důkazů a ve svých rozhodnutích je v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř. náležitě vyložily a odůvodnily. Dále obviněný připomenul usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. [4 Tdo 439/2020](#), podle kterého extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy spočívá zejména v tom, že skutková zjištění nemají žádnou vazbu na obsah důkazů, jestliže skutková zjištění nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, nebo pokud jsou skutková zjištění pravým opakem toho, co je obsahem důkazů, na jejichž podkladě byla učiněna tato zjištění, apod. V projednávaném případě byl extrémní nesoulad podle obviněného v tom, že na základě údajů o telekomunikačním provozu byla učiněna taková skutková zjištění, která jsou pravým opakem toho, co je obsahem těchto údajů. Údaje o telekomunikačním provozu prokazují, že oba obvinění se dne 15. 7. 2020 po incidentu na Úřadu městské části XY (dále jen „Úřad“) již v P. nesešli, avšak podle svědka F. M. se tento svědek sešel s obviněnými na nějaké venkovní terase, takže jednotlivá skutková zjištění byla navzájem protichůdná a nemohla vytvořit ucelený řetězec důkazů. Obviněný se rovněž bránil tím, že byl uznán vinným na základě svědecké výpovědi zmíněného svědka, jehož věrohodnost byla založena na výpisu údajů o telekomunikačním provozu, v němž jsou ovšem patrné nesrovnalosti, a není tak podle obviněného spolehlivým zdrojem informací. Výpověď svědka F. M. navíc byla podle obviněného ryze účelová, neboť uvězněním obviněného R. K. se svědek F. M. na čas zbavil svého věřitele.

9. Podle názoru obviněného byla jeho trestní odpovědnost dovozována právě z výpovědi svědka F. M., byť v hlavním líčení byla za účelem odstranění rozporů podle § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. přečtena část jeho výpovědi z přípravného řízení, která byla následně odvolacím soudem zhodnocena jako procesně nepoužitelná a neúčinná ve vztahu k obviněnému. Výslech svědka byl totiž proveden ještě před zahájením trestního stíhání obviněného, tudíž jedinou procesně použitelnou výpovědí svědka F. M. vůči obviněnému byla jeho výpověď z hlavního líčení, podle které si svědek přesně nepamatoval, co měl dovolatel sdělit obviněnému R. K. při předání plné moci. Jde-li o plnou moc, argumentoval obviněný tím, že tato byla udělena mezi dvěma obchodními korporacemi, které z objektivního hlediska spolupracovaly v minulosti na celé řadě stavebních akcí. Přes všechny tyto skutečnosti odvolací soud dovedl trestní odpovědnost obviněného pro návod k trestnému činu vydírání.

10. Obviněný rovněž upozornil na svědeckou výpověď poškozeného J. Z., z níž nevyplývalo, že by jednání obviněného vzbudilo v poškozeném strach, obavu či osobní nebo pracovní nejistotu. Ani svědkyně H. R. nevypověděla, že by jednání obviněného vnímala jako vydírání. Z části výpovědi poškozeného J. Z., která je vůči obviněnému použitelná, rovněž nevyplývalo, že by obviněný žádal o vydání rozhodnutí ve lhůtě sedmi dnů, jak je uvedeno ve výroku odsuzujícího rozsudku.

11. Obviněný argumentoval ve svém dovolání i nesprávnou hmotně právní kvalifikací svého jednání, protože z popisu skutku ani z provedeného dokazování podle něj nevyplývalo, že by byl obviněný R. K. jakkoliv instruován k jednání, které se odehrálo dne 15. 7. 2020, nebo že by byl obeznámen s jednáním dovolatele na Úřadu dne 8. 7. 2020. Jde-li o udělenou plnou moc, lze jednání obviněného R. K. posuzovat jako „exces z úcastenství“. Z provedených důkazů nelze dojít ani k závěru, podle něhož by obviněný jednal v rámci tzv. nepravé lhostejnosti, a měl tak pozitivní vztah k následku, který by mohl objektivně předpokládat. Obviněný se neztotožnil ani se závěrem soudů nižších stupňů, že si byl vědom kriminální minulosti a způsobu chování obviněného R. K. Podle obviněného soud prvního stupně navíc nezjistil přesnou formu zavinění, když v odůvodnění svého rozsudku konstatoval, že

obviněný „jednal minimálně v úmyslu nepřímém“. Tento závěr hodnotí obviněný jako alternativní a nejistý, a proto je rozhodnutí z jeho hlediska nepřezkoumatelné a nemůže obstát pro chybějící elementární podmínku trestní odpovědnosti. Naplnění subjektivní stránky trestného činu navíc soudy dovodily na základě pokynu „běž to zařídit“, který obviněný adresoval obviněnému R. K., přestože byl tento pokyn zjištěn z výpovědi svědka F. M. z přípravného řízení, která je vůči obviněnému procesně nepoužitelná. Z výše uvedených důvodů má obviněný za to, že jeho jednání nenaplnilo znaky návodu k přečinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) a § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

12. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 a aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu. Dále obviněný učinil návrh, aby Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

13. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného P. L. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru námitky obviněného zčásti neodpovídají formálně deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a zčásti jde o námitky zjevně nedůvodné. Ryze procesními shledal státní zástupce tvrzení označené jako „právo dovolatele podle čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy“, které se fakticky týká procesního institutu totožnosti skutku, ale i po věcné stránce je nedůvodné, neboť byla dána alespoň částečná shoda jednání a následku ve vymezení skutku mezi usnesením o zahájení trestního stíhání, obžalobou a rozsudkem. Další procesní námitka se podle státního zástupce týká rychlosti přípravného řízení. Pokud jde o tvrzení obviněného ohledně nepřipustnosti některých důkazů provedených v přípravném řízení ještě před doručením usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému, státní zástupce ho považuje za nadbytečné s odkazem na odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, který se k této problematice vyjádřil, navíc jde rovněž o námitku procesního charakteru. Polemika o přípustnosti začlenění údaje o jednání obviněného na Úřadu dne 8. 7. 2020 do skutkové věty ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně podle názoru státního zástupce nemůže nic změnit na zjištění podstatném pro závěr o vině obviněného. Státní zástupce neshledal ani extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy v tomto případě, neboť obviněný v dovolání nevytkl vadu, která by mohla založit tento nesoulad. Námitky vytýkající nesprávnou hmotně právní kvalifikaci skutku obviněný pojal do značné míry jako námitky skutkové. Státní zástupce dodal, že u účastenství ve formě návodu není nutné, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele, jak má postupovat. Nakonec státní zástupce uvedl, že formulací „nejméně v nepřímém úmyslu“ soud prvního stupně naznačil, že by mohlo jít o přímý úmysl. Z výše uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného, neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání. Obviněný P. L. opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který je naplněn tehdy, jestliže napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. I když měl obviněný uplatnit citovaný dovolací důvod prostřednictvím důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., jde o vadu, která sama o sobě nemohla vést k odmítnutí dovolání.

b) K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

15. K výkladu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že je dán především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Dovolání, které se opírá o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů.

16. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na němž obviněný založil své dovolání, lze s jistou mírou tolerance podřadit jen námitku obviněného týkající se údajného excesu obviněného R. K. z toho, v čem by mohlo být spatřováno účastenství dovolatele na trestném činu jmenovaného obviněného. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že podstatou návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je jednání, jímž návodce úmyslně vzbudí v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin, o který se navedený alespoň pokusil, přičemž návod musí směřovat k individuálně určené osobě a k individuálně určenému trestnému činu. Zákon ovšem blíže nevymezuje konkrétní formy návodu, může tedy jít např. o příkaz, přemlouvání, poučení atd., nicméně trestný čin, k němuž návod směřuje, musí být vyjádřen alespoň v hrubých rysech, ale nevyžaduje se, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele. Individuální určitost trestného činu tedy nespočívá v absolutní totožnosti skutkových okolností tak, jak je vymezil účastník (v tomto případě návodce), a okolností, za kterých následně došlo ke spáchání trestného činu hlavním pachatelem. Mezi návodem k trestnému činu a samotným trestným činem mohou existovat odchylky, pokud nedosáhnou zcela zřejmého excesu hlavního pachatele z návodného jednání (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2016, sp. zn. [6 Tdo 548/2016](#)). Podmínkou účastenství je také příčinný vztah mezi činem účastníka a trestným činem jiné osoby, tj. hlavního pachatele. Úcastenství je možné jen ve vztahu k činu, který má znaky trestného činu, a to znaky obecné i typové, a zároveň jde o protiprávní čin.

17. Nejvyšší soud pak pokládá námitku obviněného poukazující na údajný „exces z účastenství“ v projednávané věci za nedůvodnou. Plná moc ze dne 15. 7. 2020 měla obviněnému R. K. sloužit k nahlížení do spisu a archivních materiálů, přestože do tohoto spisu měl možnost nahlédnout sám dovolatel o dva dny dříve, když se dne 13. 7. 2020 na Úřadu sešel se svědkyní H. R. Z toho lze usuzovat, že obviněný byl dobře informován o stavu daného řízení a neexistoval objektivní důvod k tomu, aby o pouhé dva dny později posílal někoho dalšího nahlédnout do spisu. Argumentace obviněného, podle níž úkony správního řízení jsou prováděny průběžně, a proto měl zájem na zjištění aktuálních informací, je tedy zjevně účelová. Obviněný R. K. se navíc u poškozeného J. Z. ani nedomáhal nahlédnutí do spisu, pouze opakovaně žádal vydání rozhodnutí, stejně jako obviněný dne 8. 7. 2020. Proto se Nejvyšší soud ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že jediným účelem plné moci bylo, aby se obviněný R. K. snadněji dostal do kanceláře poškozeného J. Z. Při zohlednění všech souvislostí případu nejde podle Nejvyššího soudu o žádný „exces z účastenství“, jak se mylně domnívá obviněný. V daném případě totiž obviněný R. K. nemohl nijak vybočit z udělené plné moci, která byla vydána toliko účelově a fakticky nepředstavovala pokyny dovolatele, jak má tento obviněný postupovat na Úřadu.

18. S tím souvisí námitka obviněného o nenaplnění znaků subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, přičemž podle obviněného nezjistil soud prvního stupně přesnou formu zavinění, když ve svém rozhodnutí konstatoval, že obviněný „jednal minimálně v úmyslu nepřímém“. Proto je rozhodnutí podle obviněného nepřezkoumatelné. Přitom k naplnění znaků subjektivní stránky trestného činu vydírání je třeba úmyslného zavinění a může jít o úmysl přímý nebo nepřímý. Totéž

platí o návodu jako jedné z forem účastenství podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, kterou byl obviněný uznán vinným.

19. Podle názoru Nejvyššího soudu nelze z formulace „minimálně v nepřímém úmyslu“ dovozovat, že nebyly naplněny znaky subjektivní stránky návodu k trestnému činu, neboť obviněný v tomto smyslu jednal alespoň v úmyslu nepřímém, který zde zcela postačuje. Zmíněná formulace ovšem nabízí závěr o možném přímém úmyslu, nikoli o vědomé nedbalosti, jak v dovolání naznačuje obviněný. Z provedeního dokazování před soudy nižších stupňů jasně vyplynulo, že dovolatel se dobře zná s obviněným R. K. a dovolatel rovněž věděl o jeho kriminální minulosti a musel předpokládat i jeho případné agresivnější chování při jednání na Úřadu dne 15. 7. 2020. Jestliže dovolatel nijak konkrétněji neinstruoval obviněného R. K. o jednání na Úřadu a dovolatel mu nestanovil jasné „mantinely“, kam až může tento obviněný zajít, lze dovodit kladný postoj dovolatele jak k možnosti, že chováním obviněného R. K. na Úřadu dojde k ohrožení či porušení zájmu chráněného trestním zákoníkem, a tím i k naplnění skutkové podstaty trestného činu vydírání, tak k možnosti, že k ohrožení či porušení těchto zájmů vůbec nedojde. Dovolatel nadto nepočítal se žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit trestněprávně relevantnímu jednání ze strany obviněného R. K. Lze proto uzavřít, že v projednávaném případě šlo o tzv. nepravou lhostejnost dovolatele. Zavinění obviněného tedy bylo shledáno ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, který zde postačí (byť soud prvního stupně nevyloučil ani přímý úmysl), a námitka obviněného proto není důvodná.

20. Jde-li o argument obviněného, že jeho jednání dne 8. 7. 2020 nevzbudilo v poškozeném J. Z. žádné obavy a svědkyně H. R. rovněž nevnímala dané jednání jako vydírání, Nejvyšší soud k tomu dodává, že účastník na trestném činu sám nenaplní znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu, na němž participuje, nicméně přispívá k tomu, aby došlo k jejich naplnění (viz např. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 204). Z uvedeného vyplývá, že k tomu, aby byl obviněný uznán vinným za návod k přečinu vydírání, nemusí on sám naplnit znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, ale postačí, jestliže vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat daný trestný čin. Zmíněná námitka obviněného tudíž není důvodná, neboť v projednávané věci došlo k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vydírání až jednáním obviněného R. K. dne 15. 7. 2020, na základě čehož byl dovolatel uznán vinným jako návodce k trestnému činu vydírání. Pokud by totiž dovolatel svým jednáním ze dne 8. 7. 2020 sám naplnil znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, byl by takový skutek kvalifikován jako samostatný trestný čin, přičemž obviněný by byl jeho pachatelem, a nikoli návodcem k němu.

c) Námitky neodpovídající dovolacím důvodům

21. Ohledně zbylých námitek obviněného P. L. Nejvyšší soud shledal, že věcně neodpovídají uplatněnému hmotně právnímu dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož jsou založeny jen na zpochybnění skutkových zjištění a výsledků provedeního dokazování před soudy nižších stupňů nebo jsou procesního charakteru.

22. To se týká i údajného extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a výsledky provedeního dokazování, protože z takového tvrzení není zřejmé, které ustanovení hmotného práva mělo být porušeno, v čem toto porušení spočívá a jaký vliv má na právní posouzení skutku nebo na jiné hmotně právní posouzení. Navíc obviněný nijak nespecifikoval, mezi kterým důkazem a kterým skutkovým zjištěním je rozpor a proč by mělo jít o rozpor extrémní povahy. Samotný odlišný názor dovolatele na hodnocení důkazů a na skutkové závěry z nich vyvozené nezakládá žádný rozpor v uvedeném smyslu, natož rozpor extrémní.

23. K námitce obviněného, podle které nebyla dodržena totožnost skutku mezi usnesením o zahájení trestního stíhání a obžalobou, Nejvyšší soud připomíná, že jde o institut trestního práva procesního

(viz ustanovení § 176 odst. 2 a § 220 odst. 1 tr. ř.) a netýká se hmotně právního posouzení skutku, na němž je založen dovolací důvod uplatněný obviněným. To vyplývá už ze skutečnosti, že zákon odlišuje totožnost skutku (§ 220 odst. 1 tr. ř.) a právní posouzení skutku (§ 220 odst. 3 tr. ř.). Navíc v posuzované věci byla dodržena totožnost skutku, která zůstává zachována i tehdy, pokud je dána shoda alespoň v jednání při rozdílném následku nebo v následku při rozdílném jednání, ale rovněž v případě, jsou-li jednání nebo následek (případně obojí) shodné alespoň částečně za předpokladu, že bude dána shoda v podstatných okolnostech, jimiž se rozumí zejména skutkové okolnosti charakterizující jednání nebo následek z hlediska právní kvalifikace, která přichází v úvahu. V této věci je možné konstatovat, že jednání dovolatele ohledně pokynů obviněnému R. K., jakož i následné jednání tohoto obviněného bylo v usnesení o zahájení trestního stíhání, v obžalobě i v rozsudku vymezeno shodně.

24. K námitce obviněného, že bylo porušeno jeho právo mít přiměřený čas a možnost k přípravě obhajoby ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, když přípravné řízení ve vztahu k obviněnému netrvalo ani měsíc, Nejvyšší soud uvádí, že jde o námitku procesního charakteru, která neodpovídá hmotně právní povaze uplatněného dovolacího důvodu. Navíc s ohledem na zásadu rychlosti řízení podle § 2 odst. 4 tr. ř., podle níž musí být trestní věci projednávány urychleně bez zbytečných průtahů, jde o námitku zcela nedůvodnou.

25. Nejvyšší soud neakceptoval ani tvrzení obviněného týkající se údajné procesní neúčinnosti částí svědeckých výpovědí svědka F. M. a poškozeného J. Z., ohledně nichž byl v hlavním líčení přečten protokol o dřívějších výpovědích podle § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. Jde totiž o námitku, která rovněž neodpovídá hmotně právní povaze uplatněného dovolacího důvodu, jak je ostatně zcela zřejmé z jejího charakteru i z poukazu obviněného na citované procesní ustanovení.

IV.

Závěrečné shrnutí

26. Na podkladě všech výše popsaných skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že obviněný P. L. podal dovolání proti rozhodnutí, jímž nebyl naplněn dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V dovolání však zčásti uplatnil takové námitky, které by za jiných okolností mohly být dovolacím důvodem uvedeným v citovaném ustanovení, nicméně Nejvyšší soud neshledal tyto námitky opodstatněnými, proto odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, takže nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

27. Podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. mohl Nejvyšší soud rozhodnout tímto způsobem o dovolání obviněného v neveřejném zasedání, proto tak učinil.